PLEBISCYT NA ŚLĄSKU

25 X 1918 r. poseł na sejm w Niemczech, Wojciech Korfanty wygłosił mowę, w której domagał się przyłączania do przyszłego państwa polskiego nie tylko dawnego zaboru pruskiego, lecz także ziem bezsprzecznie etnicznie polskich Niemiec. W styczniu 1919 r. rozpoczęły się rokowania pokojowe, podczas których kwestia przyszłych granic Polski była wielokrotnie poruszana.

3 marca 1919 r. delegacja polska przekazała notę Mocarstwom Sprzymierzonym, dowodząc, że Śląsk od zawsze związany był z Polską, a co więcej posiada „2,1 mln mieszkańców (1910), z których według oficjalnej statystyki pruskiej 67% stanowią Polacy. W rzeczywistości procent ten jest o wiele większy i w części środkowej i wschodniej tego terytorium sięga 90%". Dyskusje nad przyszłością Górnego Śląska trwały do czerwca tego roku, kiedy ostatecznie zwyciężyła myśl o przeprowadzeniu na ziemiach śląskich plebiscytu. Myśl owa została zapisana w traktacie wersalskim i z trudem zaakceptowana przez Niemcy oraz Polskę.

Napięcia pomiędzy Polakami i Niemcami już w 1919 roku doprowadziły do wybuchu krótkotrwałego konfliktu (I powstanie śląskie). W początkach roku 1920 na obszarze Górnego Śląska rozpoczęła działalność Komisja Międzysojusznicza i Plebiscytowa pod kierunkiem generała Le Ronda, a także w celu zapewnienia spokoju wprowadzono tam siły alianckie liczące ok. 20 tysięcy ludzi. Nie zapobiegło to jednak wybuchowi w tym samym roku II powstania śląskiego, manifestującego determinację polskich zwolenników przyłączenia Śląska do Macierzy. Znaczny wpływ Francji w Komisji Międzysojuszniczej umożliwiał polskiemu komisarzowi plebiscytowemu Wojciechowi Korfantemu podejmować kroki zmierzające do ograniczenia liczby Niemców uprawnionych do wzięcia udziału w plebiscycie, ale nie pomagał w skutecznej akcji propagandowej.

Oba kraje – na niwie ogólnopaństwowej – przygotowywały rozwiązania mające pozyskać mieszkańców Górnego Śląska. Już 15 lipca 1920 r., w trakcie walk z Rosją bolszewicką, Sejm Polski uchwalił „Statut Organiczny Województwa Śląskiego", gwarantujący autonomię projektowanego województwa z własnym Sejmem Śląskim oraz ze Skarbem Śląskim. W odpowiedzi 27 listopada Parlament Rzeszy przygotował „Ustawę o autonomii Śląska".

Głowna kampania o głosy mieszkańców rozegrała się w pierwszym kwartale 1921 roku. Plebiscyt odbył się 13, 14, 15 i 20 marca 1921 roku, a wyniki zbiorczo zostały przedstawione

20 marca i okazały się niekorzystne dla Polski, gdyż nawet odliczając przywiezionych na teren plebiscytu Ślązaków mieszkających w tym czasie w innych regionach Niemiec i tak ponad 50% głosujących opowiedziało się za pozostaniem w granicach Rzeszy. Oficjalne wyniki wynosiły z kolei: 40,3%b do 59,7% na korzyść opcji niemieckiej.

Zaproponowany w wyniku plebiscytu podział Śląska, niekorzystny dla Polski, doprowadził do wybuchu III powstania śląskiego. Walki doprowadziły do rewizji przebiegu linii podziału i ostatecznie wprowadziły autonomiczne Województwo Śląskie w granice Odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej.